

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

07.09.2017 № 74-рк/к

м. Харків

АКЦІОНЕРНІЙ КОМПАНІЇ
«ХАРКІВОБЛЕНЕРГО»
61037, м. Харків,
вул. Плеханівська, 149

Про припинення дій,
які містять ознаки порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції

В ході проведення планової перевірки дотримання законодавства про захист економічної конкуренції АКЦІОНЕРНОЮ КОМПАНІЄЮ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» (надалі – АК «Харківобленерго»), у зв'язку з дослідженням ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами встановлено наступне.

АК «Харківобленерго» є юридичною особою, має самостійний баланс і розрахунковий рахунок. Місцезнаходження АК «Харківобленерго»: вул. Плеханівська, 149, м. Харків, 61037, ідентифікаційний код – 00131954.

Статут АК «Харківобленерго» в новій редакції зареєстрований Виконавчим комітетом Харківської міської ради 12.03.2009 за № 14801050021000465 (надалі - Статут).

Згідно зі Статутом однією з основних послуг, яку надає АК «Харківобленерго», є передача та надійне постачання електричної енергії усім групам споживачів по тарифах, що регулюються відповідно до чинного законодавства, передача постачання і розподілення електричної енергії.

Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» передача електричної енергії місцевими (локальними) електромережами відноситься до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.

У розумінні абзацу четвертого частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» АК «Харківобленерго» є суб'єктом природних монополій.

Діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом АК «Харківобленерго» здійснює на підставі ліцензії від 19.09.1996 серії АВ № 399829, виданої Національною комісією регулювання електроенергетики України.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до вимог Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), проведено аналіз становища АК «Харківобленерго» на ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами;
- АК "Харківобленерго" – електропередавальна організація;

Споживачами послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами є ПНТ.

Діяльність суб'єктів господарювання на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами регулюється Законом України «Про електроенергетику», Правилами користування електричною енергією, затвердженими постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 31.07.1996 № 28, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 417/1442 (надалі - ПКЕЕ), Умовами та Правилами здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом, затверджених постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 12.08.1996 № 36, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 14.08.1996 за № 448/1473 (із змінами) (надалі - Умови та Правила 1), Умовами та Правилами здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами, затверджених постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 13.06.1996 № 15, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26.07.1996 за № 408/1433 (із змінами) (надалі - Умови та Правила 2), Порядком доступу постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом до місцевих (локальних) електричних мереж, затвердженим постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 29.10.2010 за № 1421, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 18.11.2010 за № 1142/18441 (надалі - Порядок).

Відповідно до Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач

за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Пунктом 1.2 ПКЕЕ визначено, що передача електричної енергії - транспортування електричної енергії здійснюється за допомогою мереж на підставі договору.

Як зазначено в Умовах та Правилах 1 здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом можливе при таких умовах:

- укладений з оптовим постачальником електричної енергії договір купівлі – продажу електричної енергії;

- укладений з власником місцевих (локальних) електромереж договір про передачу електричної енергії.

Відповідно до абзацу другого пункту 3 Порядку договір про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами укладається у разі наявності у ПНТ укладеного хоча б із одним споживачем договору про купівлю - продаж електричної енергії.

Як зазначено у пункті 2 Порядку, під час укладання договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами між постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом та електропередавальною організацією сторони визначають його зміст на основі примірного договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, форму якого встановлено Національною комісією регулювання електроенергетики України, та мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови цього договору або доповнювати зміст.

Примірний договір на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами схвалений Постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 19.10.2005 № 934 (надалі – Примірний договір).

Предметом договору є зобов'язання компанії передавати електричну енергію, куповану ПНТ на Оптовому ринку електричної енергії України або власного виробітку, місцевими (локальними) електромережами до споживачів ПНТ та надавати інформаційні послуги відповідно до умов цього договору, а ПНТ зобов'язується здійснювати оплату отриманих послуг відповідно до умов цього договору.

Відповідно до абзацу другої частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Враховуючи, що ринок послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами перебуває у стані природної монополії, ці послуги не мають товарів-замінників.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами.

Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Відповідно до пункту 1.4. Умов і Правил 2 територією здійснення ліцензованої діяльності визначається територія адміністративно – територіальної одиниці, де розташовані місцеві (локальні) електричні мережі, що перебувають у власності ліцензіата.

Отже, територіальними межами ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами з урахуванням вимог Методики є територія Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі (надалі - Територіальні межі).

АК «Харківобленерго» в Територіальних межах не має конкурентів на ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, адже споживачі, електроустановки яких приєднані до мереж АК «Харківобленерго» не мають можливості отримувати електричну енергію від інших ліцензіатів.

Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами на території Харківської області, в межах належних їй електричних мереж.

Відповідно до пункту 12 Порядку у разі укладання договору на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами ПНТ подає за 6 робочих днів до 19 числа (включно) місяця, що передує розрахунковому електропередавальній організації на погодження, зокрема: повідомлення на заявлений обсяг купівлі електричної енергії ПНТ на оптовому ринку електричної енергії України та додатки до нього, довідки про стан обліку електричної енергії у споживачів.

Повідомлення та довідки розглядаються, підписуються електропередавальною організацією та передаються ПНТ (або повертаються ПНТ із зауваженням) протягом трьох робочих днів з дня їх отримання.

Крім цього, відповідно до підпункту 7 пункту 6.1 Примірного договору компанія зобов'язана передавати електронною поштою до ДП «Енергоринок», зокрема, реєстри погоджених та зареєстрованих в компанії Повідомлень на

заявлений обсяг купівлі електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії.

В ході перевірки встановлені випадки відмови АК «Харківобленерго» у погодженні Повідомлень на заявлений обсяг купівлі електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії з підстав невідповідності розрахункових вимірвальних комплексів споживачів вимогам Інструкції комерційного обліку (надалі – ІКО).

В той же час, відповідно до підпункту 4 пункту 5.1 Примірного договору компанія має право відмовити ПНТ у погодженні Повідомлення на заявлений обсяг купівлі електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії на наступний розрахунковий період у разі виникнення заборгованості ПНТ за послуги передачі електричної енергії.

Інших підстав для відмов у погодження Повідомлення на заявлений обсяг купівлі електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії діючим законодавством не передбачено.

Таким чином, відмова в погодженні Повідомлень на заявлений обсяг купівлі електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії з підстав невідповідності розрахункових вимірвальних комплексів споживачів вимогам ІКО може призвести до невключення його до електронного реєстру, що в подальшому може призвести до усунення ПНТ з ринку постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом.

Відповідно до пунктів 2.7 та 2.10 Умов та Правил ліцензіат не повинен, зокрема, безпідставно протидіяти суб'єкту підприємницької діяльності займатись ліцензованою діяльністю з постачання електричної енергії та в жодній формі не повинен зловживати своїм монопольним становищем, як це визначено в Законі України "Про захист економічної конкуренції".

За відсутності конкуренції на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами на території Харківської області (включаючи м. Харків) ПНТ не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

В той час, коли АК «Харківобленерго» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, її експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам ПНТ, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання Послуг.

Дії АК "Харківобленерго", які полягають у відмові ПНТ в погодженні Повідомлення на заявлений обсяг купівлі

електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії, були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами.

Враховуючи наведене, дії АК «Харківобленерго», які полягають у відмові ПНТ у погодженні повідомлень на закупівлю електричної енергії з підстав невідповідності розрахункових вимірювальних комплексів споживачів вимогам ІКО, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, а саме дії, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами в межах території Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

Керуючись наведеним та на підставі частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 7 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 № 291/5482, зі змінами,

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у відмові ПНТ в погодженні повідомлень на заявлений обсяг купівлі електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії з підстав невідповідності розрахункових вимірювальних комплексів споживачів вимогам ІКО та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, а саме дії, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами в межах території Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

Про виконання рекомендацій шляхом посилення контролю та прийняття розпорядчого документа щодо дотримання Порядку доступу постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом до місцевих (локальних) електричних мереж, затвердженим постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 29.10.2010 за № 1421, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України

18.11.2010 за № 1142/18441, під час погодження повідомлень на заявлений обсяг купівлі електричної енергії ПНТ, повідомити територіальне відділення в **1-місячний термін** з дня отримання рекомендацій.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова колегії

Гейда І.О.